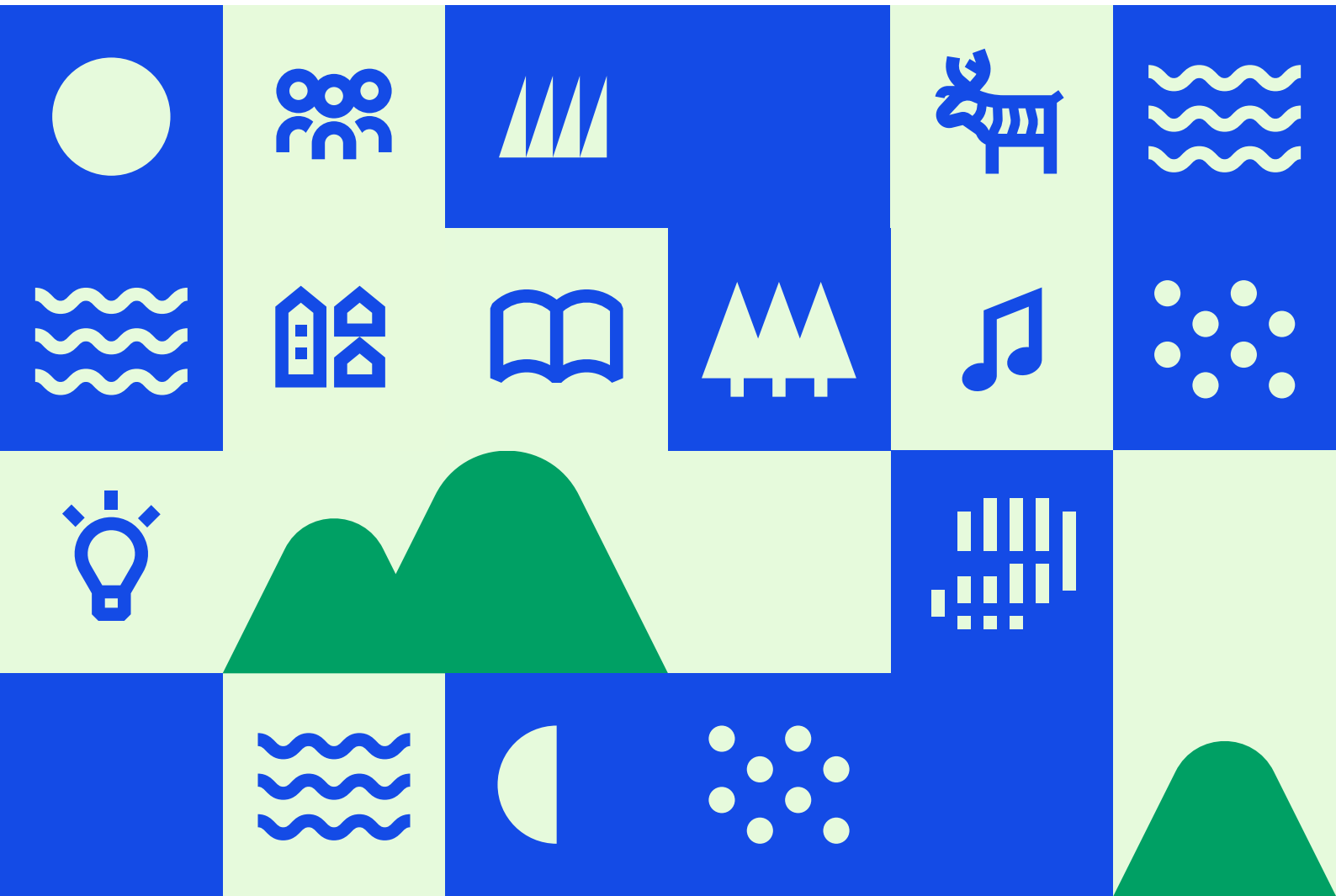
Troms fylkeskommune
Romssa fylkkasuohkan
Tromssan fylkinkomuuni

Livslang lesing og Rom for lesing

Livslang lesing hadde høsten 2025 *Rom for lesing* som tema. Også denne delen av prosjektet startet med en delekonferanse, og i etterkant fikk 16 av folkebibliotekene i Troms tildelt midler for å legge bedre til rette for lesing i biblioteket. Av disse har 14 gjennomført de planlagte endringene. Midlene dekkes innenfor rammen av Havbruksfondet for 2025. Bibliotekene har valgt ulike brukergrupper for sin oppgradering, alt fra de yngste til de eldste besøkende i bibliotekrommet.

Delekonferansen oppsummert

Delekonferansen startet med inspirasjonsforedraget *Hvordan skape gode rom å være i? Hva er et godt rom for lesing*? ved interiørarkitekt Terese Simonsen i firmaet Fra innersida. Hun har bred, faglig bakgrunn fra arbeid med bibliotek og viste fram muligheter som kunne koste mindre og gi mer tilbake ved gjenbruk og enkle løsninger.

Scenarioer

I etterkant av foredraget jobbet vi i grupper med scenarier. Et scenario er en framtidsbeskrivelse av en mulig situasjon eller hendelsesforløp, ofte brukt for å illustrere hvordan noe kan utvikle seg under visse forutsetninger. Innholdet i samtalene var knyttet til brukergrupper etter alder; de yngste, barn i skolealder, ungdom, ulike grupper voksne og det fleksible bibliotekrommet/et rom for alle. Hvordan ser vi for oss at bibliotekrommet er tilpasset lesemotivasjon for disse gruppene i framtida?

Hver gruppe tenkte seg fram til en unik gruppe/bruker innenfor hver kategori og svarte på disse spørsmålene:

- Hva er det i det nye rommet som gjør at akkurat denne gruppa får en god opplevelse?
- Hvilke tilpasninger er gjort for at bibliotekrommet fungerer bra for gruppa?

Dersom det ble tid, skulle også følgende spørsmål besvares:

- Hva trengs av tilpasninger, eventuelt teknologiske løsninger?
- Hva er formålet med scenariet, oppsummert i en setning?

Det kom mange gode scenarier ut av samtalene, her følger noen eksempler på formålet oppsummert – for de som rakk dit:

- Oppfordre foreldre – «les!»
- Inspirere til mange bibliotekbesøk – og leselyst og leseglede
- Et skreddersydd rom for småbarnsfamilier
- Fang dem før hormonene tar dem!
- Sørge for at vi ikke mister ungdommen
- Å friste med noe annet enn bøker – bestikkelser får ungdom innafor døra
- Økt leseglede – med kaffemaskin for de voksne!
- Gode leseopplevelser for blinde og svaksynte – at de føler seg velkomne!

Gruppearbeid dag 2

På delekonferansens andre dag ble bibliotekene satt i små grupper hvor de delte planer og ideer for ominnredning/endring i eget bibliotek med de andre deltakerne. Her gikk også Terese fra gruppe til gruppe og hørte på, og kom med innspill.

Bibliotekenes prosjektbeskrivelser

I etterkant av delekonferansen fikk alle deltakende bibliotek tilbud om en veiledningssamtale med interiørarkitekt Terese Simonsen. Hun bidro med nye tanker og løsninger i tillegg til tips om aktuelle møbler og fargebruk. Noen har hatt stor nytte og bruk av Tereses løsninger mens andre har valgt ut det meste selv.

Det er også ulikt hvor langt bibliotekene rakk i 2025, noen ble raskt ferdige mens andre fortsatt holder på. Her følger en presentasjon av det som ble gjennomført.

Balsfjord

Biblioteket fikk tildelt 45 000 kroner.

I ettertid bevilget kommunen nesten 1.3 millioner kroner til å skifte ut slitt og skadet inventar, samt pusse opp lokalene. Dette arbeidet pågår fortsatt.

Balsfjord bibliotek hadde flere små rom som ikke fungerte, og planla å flytte om og gjøre endringer i til sammen seks rom/soner. Målet var å lage soner der man kan sitte sammen og lese alene.

Med midlene fra fylkesbiblioteket har de tilrettelagt for brukere som nærmer seg tenårene for å forebygge at de faller fra som bibliotekbrukere. Dette har de gjort ved å pusse opp et tidligere lagerrom som ligger i nærheten av barneavdelinga. Rommet er malt hvitt med et tykt gulvteppe i grønt, grønn sofa og stol og grønne gardiner foran det store vinduet ut mot resten av biblioteket. Det er også kjøpt inn tre puffer som kan flyttes rundt. Bøkene er luftig plassert i to hvite reoler og det er kjøpt inn kunstige grønne planter. Rommet gir et rolig inntrykk og inviterer absolutt til lesing.

Dyrøy

Dyrøy bibliotek fikk tildelt 20 000 kroner.

I beskrivelsen var tanken å bygge en lesehytte/hems for barn i skolealder med netting som sikring og mykt underlag for å forhindre fallskader. Dette viste seg vanskelig å få til, så planene ble endret underveis. Pengene har istedenfor blitt brukt til å kjøpe en god stol som er plassert med ryggen mot skranken og med fin utsikt ut av vinduet. To av veggene har også blitt malt, noe som gir en lettere og luftigere følelse. Målgruppa her er voksne brukere.

Gratangen

Gratangen bibliotek fikk tildelt 30 000 kroner.

Biblioteket ønsket å jobbe med to målgrupper, elever på mellomtrinnet og ungdomstrinnet. De hadde lagt merke til at elever som besøkte biblioteket for å jobbe selvstendig eller lese i ro, ikke helt fant plass til det.

I det eksisterende bibliotekrommet var det allerede skjermede områder, men det var behov for oppgradering for at disse skulle fungere bedre.

Områdene det var snakk om var rom i rommet og ei sofaøy. For sofaøya, som er plassert midt i rommet, ønsket de å få på plass nye gardiner. Gardinene som opprinnelig hang der var tatt ned på grunn av slitasje.

Etter oppgraderingen er gardinene på plass og tilbakemeldinger fra brukerne er veldig positive. Gardinene gjør bruken av sofaøya mer fleksibel og området mer skjermet ved behov.

Planen med rom i rommet var å gjøre dette mer funksjonelt, koselig og innbydende. Veggene er malt med tavlemaling (for bruk av kritt) og madrasser er plassert inn i rommet slikt at det blir et lunt, koselig og skjermet område hvor man får fred og ro til å lese.

I tillegg til dette ble det i samarbeid med skolen bestemt at området foran inngangen til biblioteket skulle tilrettelegges for lesing. Det er satt opp nye bokhyller og boklister for fronting av bøker. Disse er fylt opp med bøker tilpasset ungdomstrinnet. Dermed har biblioteket fått til tre ulike leserom. Området ble et fint supplement og bonus til de andre prosjektene.

Harstad

Harstad bibliotek fikk tildelt 40 000 kroner.

Biblioteket ønsket å oppfriske en lesehule/lesegrotte i barneavdelinga. Tanken var å innrede denne slik at barn og unge fikk lyst til å sette seg ned for å lese og at foreldre kunne bruke den til høytlesing for sine barn. De ønsket å beholde veggfargen og bildet som var malt på bakveggen.

Etter møte med interiørarkitekten ble det kjøpt inn en lys blå treseters sofa, med vaskbare trekk. Denne ble plassert på en av langveggene og over sofaen ble det montert justerbare leselamper. På motsatt side av sofaen er det satt opp lave bokhyller og boklister for å fronte utvalgte bøker. Etter anbefaling fra interiørarkitekten ble leselampene og hyllene holdt i en mørk farge for å gjøre rommet lunere og understreke huleføelsen som biblioteket har ønsket.

Ibestad

Ibestad bibliotek fikk tildelt 30 000 kroner.

De planla å dedikere underetasjen til barn og unge. Her ville de ha en skjermet lesehule hvor brukerne skal kunne sitte og lese.

For å kunne sette i gang med alt som skulle gjøres i kjelleren, måtte det til en ommøblering av etasjen over. Litteratur for voksne er flytta til første plan og litteraturen til målgruppa er flytta ned i kjelleren.

I møte med interiørarkitekten ble det foreslått å dele opp og/eller flytte reolen som sto midt i rommet for å gi bedre romfølelse, og også se på belysningen som allikevel skulle skiftets ut. Det ble sett på fargevalg og plasseringen av den planlagte lesegrotta som skal skjermes med en gardin som går på skinner i taket.

Biblioteket ligger vegg i vegg med kulturhusets foaje. Innerst i foajeen er et hjørne som egner seg godt for bibliotekets lyrikksamling. Området har gode sitteplasser og er koselig og innbydende og kan brukes til for eksempel diktlesing. Tanken er å skaffe en bokhylle både for utstilling og for å gjøre bøker tilgjengelig.

Kvæfjord

Kvæfjord kommune fikk tildelt 30 000 kroner.

Kvæfjord bibliotek flyttet inn i Mylderhuset i oktober 2025 og samarbeider med Frivilligsentralen, som også har ungdomstilbudet Kjeller'n. Biblioteket ville fri til ungdommen som bruker arealene til sine faste aktiviteter som middag og gaming, for å gjøre dem oppmerksom på bøker og lesing.

I første omgang var det ungdommene de ville jobbe mest med, samtidig som de så at sofa, ny reol og ombygde reoler også ville fornye barnedelen av rommet.

Biblioteket har kjøpt en stor rund sofa som er plassert som et skillepunkt midt i biblioteket. Sofaen deler av rommet og kan brukes av både de som besøker barneavdelingen og de som besøker ungdomsavdelingen. Ungdommene kan slenge seg ned for å lese, samtidig som foreldre og barn også kan bruke den andre siden.

Dette håper de blir en avslappende sone for ungdommene, hvor de kan lese og slappe av, samtidig som de lader mobilen og sitter i nærheten av venner som gamer på gamingrommet. I skoletida kan bibliotekarene bruke sofaen og sitteputer på gulvet når de har lesestund for barnehagebarn og skoleklasser. Slik får de brukt denne delen av rommet til flere grupper og flere leseaktiviteter på ulike tidspunkt på dagen.

Balsfjord bibliotek. Det som tidligere var et overfylt lager har nå blitt et stemningsfullt og innbydende rom for tweens.

Gratangen bibliotek. Sofaøya med nye luftige gardiner.

Harstad bibliotek. En ny lesegrotte for små og store hvor du kan sette deg ned og bli borte i en bok.

Kvæfjord bibliotek. Med sofaen i sentrum bindes barne- og ungdomsavdelingen sammen.

Lavangen bibliotek. Med nytt trekk ble den gamle sofaen som ny.

Lyngen bibliotek. Mykt, mobilt og klart for lesing.

Målselv bibliotek. En lydabsorberende romdeler skaper rom for både samiske fortellinger og ungdommens leselyst.

Skjervøy bibliotek. En varm, lun lesekrok som gir følelsen av å synke ned i en myk sofa med en god bok.

Nordreisa bibliotek. Fra idé til leselavvo.

Sørreisa bibliotek. Fleksible skjermer gir rom for ro og lesing.

Lavangen

Lavangen fikk tildelt 32 000 kroner.

Skolen bruker i dag biblioteket mye i forbindelse med stillelesing. I samarbeid med skolen ville de legge bedre til rette for dette og skape individuelle avskjermede leseplasser. Biblioteket ønsket også at ungdomskroken skulle gjøres mer innbydende, lun og trivelig.

Etter et møte mellom fylkesbiblioteket, biblioteket og interiørarkitekt ble noen av ideene konkretisert. Interiørarkitekten laget et forslag til farger som ville passe inn med fargene som ble brukt i Bibliote-kromprosjektet som ble gjennomført i 2014/2015.

En del av veggen i ungdomskroken ble malt for å definere og ramme inn området. Den gamle sofaen fra år 2000 har fått nytt trekk som harmonerer med veggfargen. Det er også kjøpt inn to krakker med trekk som matcher, sånn at flere kan samles her.

Den eksisterende lesealkoven er plassert med ryggen mot gangarealet, noe som er med på å skape en rom i rommet- følelse.

Rundt selvbetjeningsbordet er det hengt opp en luftig garding som avskjerming for brukerne.

Det er også kjøpt inn to nye stoler med høy rygg og høye vanger. Disse er plassert på enden av hver sin bokhylle og skaper på denne måten fine lese-alene-plasser.

Lyngen

Lyngen fikk tildelt 23 000 kroner.

Biblioteket har valgt å tilrettelegge for aldersgruppa 11-13 år og har kjøpt inn noen bærbare “lesekit”. Disse består av saccosekk, puter, pledd, leselys og støydempende hodetelefoner. Tanken er at dette kan lånes i bibliotekrommet og at lånerne kan sette seg der de selv ønsker å lese.

Møbleringen i det mest brukte barn-/ungdomsområdet er også endret for å gjøre det mer innbydende å sette seg ned og lese. Lite funksjonelle møbler er fjernet, og det er satt inn en sofa som gjør området bedre egnet for ro og lesing. Biblioteket har fått en gratis sofa, og har derfor penger igjen som de vil bruke på markedsføring og åpningsarrangement.

Målselv

Målselv bibliotek fikk tildelt 33 708 kroner.

Biblioteket valgte å tilrettelegge for to målgrupper. Endringer i ungdomsavdelingen og etablering av en samisk avdeling. De ville lage en litt lunere avdeling med samisk litteratur. Det ble møblert med et par gode stoler, et gulvteppe, bokhylle og billedbokkasser som de malte selv. De hentet inn noen bjørkestubber for å sitte på, men dette fungerte ikke så de kjøpte fra BS istedenfor. For å dempe støy og innsyn kjøpte de romdeleren Airleaf fra BS Eurobib. Denne består av lydabsorberende blader i filt som kan settes sammen på ulike måter. Dette ble en fin og innbydende avdeling.

Biblioteket hadde allerede en fin ungdomskrok med sittebinge, sofa og playstation. Nå er ungdomslitteraturen flyttet til veggen ved siden av bingen, noe som har gjort den mer tilgjengelig og gir et lunere inntrykk. Bokhyllene ble hentet fra den nedlagte filialen på Høgtun, og de har kjøpt arbeidskraft for å skru dem opp på veggen. Den engelske litteraturen er flyttet til hyllene der ungdomsbøkene sto. Dermed er denne også blitt mer tilgjengelig for ungdommene. Tegneseriekassene er malt på samme måte som billedbokkassene i den samiske avdelingen for et friskere inntrykk.

I den opprinnelige planen skulle det være en romdeler også her, men midlene holdt ikke til to. Bibliotekssjefen håper på å kunne skaffe én med egne midler etter hvert.

Nordreisa

Nordreisa bibliotek fikk tildelt 45 000.

Hovedmålgruppa var ungdom i alderen 10-20 år og biblioteket ville tilrettelegge for de ulike aldersgruppene i ulike soner: 10-12 år og 13-15 år. De ville også ivareta de eldre ungdommene og unge voksne i egen avdeling hvor de plasserte bibliotekets tegneserier for ungdom/voksne. I denne sonen ble også bibliotekets lyrikksamling plassert. Biblioteket har fått produsert en leselavvo i samarbeid med en lokal designer, denne har fått en fin plass nede i underetasjen. I tillegg har de ordnet et rom i rommet med gjenbruk av et større arbeidsbord hvor man kan sitte og arbeide, studere, lese eller ha kreativt verksted.

Nordreisa bibliotek fikk også tildelt ekstra midler fra kommunen og har hittil brukt 100 000 kroner på oppgraderingen.

Skjervøy

Skjervøy bibliotek fikk tildelt 45 000 kroner.

Biblioteket ønsket å tilrettelegge første etasje bedre for eldre barn og ungdom. Dette har de gjort gjennom å skape et dedikert område for målgruppen som en naturlig forlengelse av barneavdelingen. Samtidig er flyten i biblioteket forbedret. Tiltaket skal bidra til økt bruk, trivsel og styrke bibliotekets rolle som inkluderende møteplass. Det er gjort et omfattende arbeid med kassering og omplassering av fagbøker for voksne, og hyller og møbler er flyttet for å lage en egen lesekrok bak trappa. Veggene er malt, og det er montert en lyddempende gardin for å dele av rommet og bedre akustikken. Nye møbler er også kjøpt inn.

Sitat fra biblioteksjefen: “Når vi har jobbet med kroken, har målet vært å skape et sted som virkelig inviterer til lesing – en varm, lun lesekrok som gir følelsen av å synke ned i en myk sofa med en god bok. Vi har ønsket å bygge et rom som gir ro, trygghet og lyst til å fordype seg i historier. Og hvis det skjer at flere samles og leser sammen, da har vi skapt akkurat den magien vi drømte om”.

Sørreisa

Sørreisa bibliotek fikk tildelt 30 217 kroner.

Biblioteket ønsket å legge bedre til rette for lesing både i barneavdelingen og i voksenavdelingen. Dette fikk de til gjennom enkle grep. Det er kjøpt inn støyabsorberende skillevegger som kan flyttes rundt om i rommer for å skape små intime soner for lesing. Det ble også kjøpt en skjerm som kan stå på et bord for de som vil lese på den måten. Skilleveggene som ble kjøpt inn er Softline gulvskjerm, 1200 x 1500 mm fra BS Eurobib.

Sitat fra biblioteksjefen: Det som er så fint med disse skjermene i tillegg til at de er støyreduserende er at de er veldig lette å flytte rundt på og kan brukes til alt fra et rom i rommet hvor man kan være litt alene når man leser, til en bakgrunns vegg og til å skjule støy av rot og andre ting og tang under et arrangement.

Tromsø

Tromsø bibliotek og byarkiv fikk tildelt 35 000 kroner.

Biblioteket ønsket å gjøre endringer på plan 0, ungdomsavdelingen i sørenden av bygget, som er etasjen på gateplan hvor alle kommer inn i biblioteket. Her er ungdomslitteraturen samt fantasy, science fiction, dystopier, tegneserier og filmer for ungdom og voksne plassert. Området brukes mest av ungdom og voksne, men er ikke innredet som en typisk ungdomsavdeling. Der har de tilrettelagt for ungdom og voksne gjennom å lage mer definerte soner ved å ommøblere med eksisterende møbler, flytte på hyller og kjøpe inn noe nytt.

Det er laget rolige, koselige leseplasser ut mot Grønnegata og flere avskjermede kroker med sitteplasser for mindre grupper. Ny belysning som skal henge over de grønne stolene og lesekroken ved vinduet blir bestilt høsten 2026. Dette vil skape en fin stemning som inviterer til at man trekkes til området og vil sette seg ned her med godt lesestoff.

Tromsø bibliotek og byarkiv. Ommøblering skapte nye rom for lesing.

Troms fylkeskommune
tromsfylke.no